

VALI ILIE

Directorul colecției:

Alexandrina Mihaela Popescu, *Universitatea din Craiova*

Comitetul științific:

Vali Ilie, *Universitatea din Craiova*

Florentina Mogonea, *Universitatea din Craiova*

Mihaela Aurelia Ștefan, *Universitatea din Craiova*

Ecaterina Sarah Frăsineanu, *Universitatea din Craiova*

Cadrul științific și tehnic:

Seria *EDU 21* reprezintă o colecție de carte care cuprinde contribuțiile celor interesați de problematica educației. Colecția își propune să promoveze ideile, studiile de caz, cercetările teoretice și aplicative specifice sferei educației și învățământului preuniversitar și universitar.

Colecția este deschisă tuturor studiilor care aduc în centrul atenției aspecte legate de educație, psihologia educației, sociologia educației și filosofia educației și promovează rezultatele cercetărilor din domeniul științelor educației și al psihologiei.

Considerând că fiecare contribuție reprezintă un mijloc de îmbogățire teoretică și practică a experienței educaționale, se încurajează cercetarea științifică în domeniul formării inițiale și continue a cadrelor didactice, reflecțiile de fond referitoare la rolul învățământului în societatea cunoașterii și materialele cu tentă aplicativă referitoare la practica pedagogică a viitorilor profesori.

Coordonator principal:

Conf. univ. dr. Vali Ilie, Universitatea din Craiova

(e-mail: Brainstorming71@yahoo.com)

VALI ILIE

**ADOLESCENȚA ȘI TINEREȚEA:
REPERE ÎN CUNOAȘTEREA
PSIHOPEDAGOGIEI VÂRSTELOR**



EDITURA UNIVERSITARIA

CRAIOVA, 2017

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Alexandrina Mihaela POPESCU

Conf. univ. dr. Florentina MOGONEA

Copyright © 2017 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ILIE, VALI

**Adolescența și tinerețea : repere în cunoașterea
psihopedagogiei vârștelor / Vali Ilie. - Craiova : Universitaria,
2017**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1283-9

159.9



(Îngeri – S. Rafael)

„Ce te surprinde cel mai mult la oameni?

Dumnezeu mi-a răspuns:

- *Faptul că se plictisesc de copilărie, se grăbesc să crească, iar apoi tânjesc iar să fie copii; că își pierd sănătatea pentru a face bani..., iar apoi își pierd banii pentru a-și recupera sănătatea. Faptul că se gândesc cu teamă la viitor și uită prezentul, iar astfel nu trăiesc nici prezentul, nici viitorul; că trăiesc ca și cum nu ar muri niciodată și mor ca și cum nu ar fi trăit.”*

(O. Paler)

„La 20 de ani demonii ne atrag mai mult decât îngerii.”

(M. Preda)

„Adolescența este timpul în care luăm universul prea în serios.”

(M. Ralea)

„Probabil că dragostea este mâna care mângâie vremea.”

(N. Stănescu)

*„Atunci când te afli la vârsta adolescenței crezi că nu există
nimeni prin preajmă care să-ți semene suficient de mult
pentru a te înțelege.”*

(M. Proust)

*„Această mare e acoperită de adolescenți
care învață mersul pe valuri, în picioare,
mai sprijinându-se cu brațul de curenți,
mai rezemându-se de-o rază țeapănă de soare.
Eu stau pe plaja-ntinsă, tăiată-n unghi perfect
și îi contemlu ca la o debarcare.
O flotă înfinită de yole. Și-aștept
un pas greșit să văd sau o alunecare
măcar pân'n la genunchi în valul diafan
sunând sub lenta lor înaintare.
Dar ei sânt zvelți și calmi, și simultan
au și deprins să meargă pe valuri, în picioare.”*

(N. Stănescu)

*„Ai grijă cum te porti cu lumea în drumul tău spre înălțimi,
pentru că tot aceiași oameni îi vei întâlni și pe drumul tău în jos.”*

(F. Nietzsche)

*Ar trebui să ne naștem bătrâni,
Să venim înțelepți,
Să fim în stare de-a hotări soarta noastră în lume,
Să știm din răscrucea primară ce drumuri pornesc
Și iresponsabil să fie doar dorul de-a merge.
Apoi să ne facem mai tineri, mai tineri, mergând,
Maturi și puternici s-ajungem la poarta creației,
Să trecem de ea și-n iubire intrând adolescenți,
Să fim copii la nașterea fiilor noștri.
Oricum ei ar fi atunci mai bătrâni decât noi,
Ne-ar învăța să vorbim, ne-ar legăna să dormim,
Noi am dispărea tot mai mult, devenind tot mai mici,
Cât bobul de strugure, cât bobul de mazăre, cât bobul de grâu...”*

(A. Blandiana)

„Cu mine se petrece ceva. O viață de om.”

(M. Sorescu)

„Sunt două feluri de a-ți trăi viața... Unul – de a crede că nu există miracole. Altul – de a crede că totul este un miracol.”

(A. Einstein)



(Sărutul – G. Klimt)

„Copilul râde: Înțelepciunea și iubirea mea e jocul!

Tânărul cântă: Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea

Bătrânul tace: Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!”

(L. Blaga)

„Iubești pentru că iubești. Nu există rațiune pentru a iubi.”

(A. de Saint-Exupery)

„Tinerețea nu are vârstă.”

(P. Picasso)

„Orice ar fi, trebuie să te căsătorești; dacă nimerеști o soție bună vei fi fericit; dacă dai peste una rea, vei deveni filozof.”

(Socrate)

„Numai obiceiurile bune formate în tinerețe sunt cele care contează cu adevărat.”

(Aristotel)

„Tinerețea este timpul de a învăța înțelepciunea, bătrânețea este timpul de a o aplica.”

(J.J. Rousseau)

„Tinerețea este o perioadă minunată a vieții. Ea ne slujește să acumulăm greșelile numite ulterior experiență.”

(G.B. Shaw)

„Tinerețea e fericită tocmai pentru că are în fața ei viitorul.”

(N. Gogol)

„Cât de prostească ar fi tinerețea fără naivitatea ei frumoasă!”

(E. Zola)

„Tinerețea este singurul lucru pe care merită să-l ai.”

(O. Wilde)

*„Bărbații vor să fie prima dragoste pentru femei, în timp
ce femeile vor să fie ultima dragoste pentru bărbați.”*

(O. Wilde)

„Tinerețea este un soare care-și prelungește răsăritul.”

(V. Hugo)

„Nu există o vedere mai tristă decât un tânăr pesimist.”

(M. Twain)

*„În definitiv, nu anii din viață sunt cei care contează, ci viața
din anii tăi.”*

(A. Lincoln)

*„Acea care păstrează capacitatea de a aduna frumusețea, nu vor
îmbătrâni niciodată.”*

(F. Kafka)

*„În fond, prețuim tinerețea pentru că știm că într-o zi vom
ajunge la bătrânețe.”*

(M. Eliade)

„Ceea ce nu trăim la timp, nu mai trăim niciodată.”

(O. Paler)

„Nimeni nu se poate pronunța pertinent asupra sensului vieții *altuia*. Căutarea și împlinirea unui sens de viață e o întreprindere strict *personală*. Fiecare viață are sensul ei strict particular, datele ei irepetabile, orizontul ei *unic* de realizare.”

(A. Pleșu – „Despre frumusețea uitată a vieții”)

1. ADOLESCENȚA

1.1. Caracterul stadial al dezvoltării

Problematica vârstelor poate fi privită din mai multe perspective (biologică, psihologică, sociologică, psihosocială, pedagogică etc.). Considerăm că numai o abordare holistică oferă o imagine completă a temei, iar din această perspectivă dezvoltarea trebuie înțeleasă ca un proces complex, dinamic, cu multiple determinări.

Sintagma „psihologia dezvoltării” tinde să înlocuiască sintagma „psihologie genetică”, chiar dacă ambele se referă la schimbări de ansamblu care se produc de-a lungul evoluției. Având un caracter pluridimensional, dezvoltarea ființei umane se realizează la nivel biologic, psihic și social. Dacă *dezvoltarea biologică* se referă la procesul de creștere și maturizare fizică, morfologică și biochimică a componentelor organismului, *dezvoltarea socială* vizează conduita individului în acord cu normele și regulile societății.

În ceea ce privește *dezvoltarea psihică*, aceasta constă în apariția, instalarea și transformarea diferitelor procese, funcții, însușiri psihice de-a lungul evoluției individuale. Din punct de vedere psihologic, dezvoltarea se referă la formarea proceselor și însușirilor psihice și la restructurarea lor la nivele funcționale tot mai înalte. La om, dezvoltarea psihică este un proces prin care se formează noi însușiri și structuri psihice funcționale care diferențiază comportamentele noi de cele anterioare și care servește unei mai bune adaptări la cerințele și solicitările lumii externe.

Dezvoltarea psihicului în ontogeneză se realizează pe etape sau stadii, într-o succesiune logică determinată. *Stadiile* sunt „momente ale dezvoltării definite printr-un anumit ansamblu de particularități anatomo-fiziologice și psihice calitativ specifice, particularități ce conferă o fizionomie tipică fiecărei perioade de vârstă” (Oprescu, 1996, p. 211). Stadiile (cicluri, etape, perioade) sunt marcate de o ordine logică și dispun de o desfășurare în timp.

Problematica stadialității trimite la diferite *aspecte de natură psiho-educatională* (apud Iacob, 1998, pp. 33-34):

- O mai mare concordanță între autori în acceptarea conținutului psihic al fiecărui stadiu al dezvoltării

(dimensiunea descriptivă a cunoașterii) decât în precizarea cauzelor și mecanismelor care susțin acest conținut (dimensiunea explicativă a cunoașterii);

- Prezența stadialității atât în abordarea genetică (longitudinală) a vieții psihice (stadii genetice), cât și în perspectivele transversale interesate de unitatea diverselor aspecte ale vieții psihice (stadii de vârstă);
- Decalajul existent între cele două planuri, atât timp cât un stadiu de vârstă poate cuprinde aspecte ce țin de două stadii genetice diferite ale aceleiași procesualități psihice;
- Decalajul dintre diversele stadii genetice ale proceselor psihice, datorat ritmurilor diferite de dezvoltare (vârsta cronologică nu corespunde totdeauna cu vârsta biologică și nici cu cea psihică, iar cea din urmă poate fi diferită, pentru aspecte psihice diferite, chiar dacă momentul cronologic este același);
- Stadiul, din perspectivă genetică, presupune: ordinea diferitelor achiziții este neschimbată (ex. conservarea volumului este achiziționată totdeauna după cea a greutateii); există o structură proprie stadiului și nu doar o juxtapunere de proprietăți; această structură reconvertește achizițiile anterioare care nu dispar, ci se manifestă doar într-o altă formă, iar în situații regresive pot apărea din nou; fiecare stadiu comportă un moment de pregătire și unul de încheiere; fiecare stadiu reprezintă un moment de echilibru al vieții psihice, echilibru însă relativ, care conține în sine germenii trecerii la un nou stadiu;
- Dificultatea de a opera cu stadialitatea genetică pe parcursul întregii vieți;
- Etapele cronologice tind să fie diferite la autori diferiți;
- Există o optică diferită de abordare a stadialității psihodinamice (de vârstă) între școala franceză, preocupată excesiv de această problemă, și literatura anglo-saxonă, care o tratează pragmatic.

Referindu-se la dezvoltarea individuală, Ed. Claparède identifică trei stadii principale (apud Verza și Verza, 2000, p. 29):